

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

2. března 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Právní stát – Účinná právní ochrana – Zásada nezávislosti soudů – Postup jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud, Polsko) – Jmenování do funkce prezidentem Polské republiky na základě usnesení Národní rady soudnictví – Nedostatečná nezávislost této Rady – Neúčinnost prostředku nápravy k soudu, který lze podat proti takovému usnesení – Nález Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud, Polsko), kterým se zrušuje ustanovení, na němž je založena pravomoc předkládajícího soudu – Přijetí právní úpravy, která stanoví zastavení řízení ze zákona o již projednávaných věcech a vylučuje v těchto věcech budoucí podání jakéhokoli prostředku soudní nápravy – Článek 267 SFEU – Možnost a/nebo povinnost vnitrostátních soudů podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a trvat na ní – Článek 4 odst. 3 SEU – Zásada loajální spolupráce – Přednost unijního práva – Pravomoc nepoužít vnitrostátní ustanovení, která jsou v rozporu s unijním právem“

Ve věci C-824/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Naczelnego Sądu Administracyjnego (Nejvyšší správní soud, Polsko) ze dne 21. listopadu 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 28. prosince 2018, která byla doplněna rozhodnutím ze dne 26. června 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 5. července 2019, v řízení

A. B.,

C. D.,

E. F.,

G. H.,

I. J.

proti

Krajowe Radě Sądownictwa,

za přítomnosti:

Prokuratora Generalnego,

Rzecznika Praw Obywatelskich,

* Jednací jazyk: polština.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, A. Prechal (zpravodajka), M. Vilaras, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin a N. Wahl, předsedové senátů, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos a N. Jääskinen, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. července 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za A. B. M. Dębska-Konieczekem, adwokat,
- za C. D. M. Bogdanowicz, radca prawny,
- za E. F. M. Gajdusem, adwokat,
- za I. J. P. Strumińskim, radca prawny,
- za Krajowou Radu Sądownictwa L. Mazurem a J. Dudziczem, jakož i D. Pawełczyk-Woicka,
- za Prokuratora Generalnego B. Góreckou, R. Hernandem, A. Reczkou a S. Bańkem, jakož i B. Marczak,
- za Rzecznika Praw Obywatelskich A. Bodnarem, M. Taborowskim a P. Filipkem,
- za polskou vládu B. Majczynou a A. Grajewskim, jakož i A. Dalkowskou a S. Żyrkem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi H. Krämerem a P. J. O. Van Nuffelem, jakož i A. Stobieckou-Kuik a C. Valero, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 17. prosince 2020,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu článku 2, čl. 4 odst. 3, čl. 6 odst. 1 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, článku 267 SFEU, čl. 15 odst. 1, článku 20, čl. 21 odst. 1, článku 47 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), jakož i čl. 2 odst. 1 a článku 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 písm. a) a čl. 9 odst. 1 směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporů mezi A. B., C. D., E. F., G. H. a I. J. na jedné straně a Krajowou Radou Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko) (dále jen „KRS“) na straně druhé ve věci usnesení, kterými tento orgán rozhodl nenavrhnout dotyčné prezidentovi Polské republiky (dále jen „prezident republiky“) na jmenování do funkcí soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud, Polsko) a navrhnout do těchto funkcí jiné kandidáty.

Právní rámec

Unijní právo

Smlouvy o EU a FEU

3 Článek 2 SEU zní takto:

„Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.“

4 Článek 4 odst. 3 SEU stanoví:

„Podle zásady loajální spolupráce se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv.

Členské státy učiní veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie.

Členské státy usnadňují Unii plnění jejich úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.“

5 Článek 19 odst. 1 SEU stanoví:

„Soudní dvůr Evropské unie se skládá ze Soudního dvora, Tribunálu a specializovaných soudů. Zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění Smluv.

Členské státy stanoví prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých právem Unie.“

6 Podle článku 267 SFEU:

„Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se:

a) výkladu Smluv,

b) platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie.

Vyvstane-li taková otázka před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku, požádat Soudní dvůr Evropské unie o rozhodnutí o této otázce.

Vyvstane-li taková otázka při jednání před soudem členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je tento soud povinen se obrátit na Soudní dvůr Evropské unie.

[...]“

Listina

- 7 Hlava VI Listiny, nadepsaná „Soudnictví“, obsahuje mimo jiné článek 47, nadepsaný „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“, který stanoví:

„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.

Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. [...]

[...]“

Směrnice 2000/78

- 8 Článek 1 směrnice 2000/78 stanoví:

„Účelem této směrnice je stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace v zaměstnání a povolání, s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení.“

- 9 Článek 2 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se „zásadou rovného zacházení“ rozumí neexistence jakékoli přímé nebo nepřímé diskriminace na jakémkoli základě uvedeném v článku 1.“

- 10 Článek 3 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice stanoví:

„V rámci pravomocí svěřených Společenství se tato směrnice vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejných subjektů, pokud jde o

a) podmínky přístupu k zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo k povolání, včetně kritérií výběru a podmínek nábory bez ohledu na obor činnosti [...].

- 11 Článek 9 odst. 1 směrnice 2000/78 stanoví:

„Členské státy zajišťují, aby soudní nebo správní řízení [...] směřující k dodržování povinností podle této směrnice byla dostupná všem osobám, které se cítí poškozeny nedodržováním zásady rovného zacházení, i když vztahy, ve kterých mělo dojít k diskriminaci, již skončily.“

Polské právo

Ústava

- 12 Článek 45 odst. 1 Ústavy stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho věc byla spravedlivě a veřejně projednána příslušným, nezávislým a nestranným soudem bez zbytečného odkladu.“

13 Článek 60 Ústavy stanoví:

„Polští občané, kteří požívají plných občanských práv, mají právo na přístup k veřejným funkcím za rovných podmínek.“

14 Podle článku 179 Ústavy jmenuje prezident republiky soudce na návrh KRS na dobu neurčitou.

15 Článek 184 Ústavy stanoví, že Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud, Polsko) a správní soudy mají pravomoc kontrolovat činnost veřejné správy.

16 Článek 186 odst. 1 Ústavy zní:

„[KRS] dohlíží na nezávislost soudů a soudců.“

17 Článek 187 Ústavy stanoví:

„1. [KRS] se skládá z:

- 1) prvního předsedy [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], ministra spravedlnosti, předsedy [Naczelnego Sądu Administracyjnego (Nejvyšší správní soud)] a osoby jmenované prezidentem republiky,
- 2) patnácti členů zvolených z řad soudců [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], obecných soudů, správních soudů a vojenských soudů,
- 3) čtyř členů zvolených [Sejmem (Poslanecká sněmovna, Polsko)] z řad poslanců a dvou členů zvolených Senátem z řad senátorů.

[...]

3. Funkční období volených členů [KRS] trvá čtyři roky.

4. Organizace, oblasti činnosti a způsob práce [KRS], jakož i způsob volby jejích členů stanoví zákon.“

Zákon o KRS

18 KRS je upravena ustawou o Krajowej Radzie Sądownictwa (zákon o Národní radě soudnictví) ze dne 12. května 2011 (Dz. U. 2011 částka 126, číslo 714), ve znění mimo jiné ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony) ze dne 8. prosince 2017 (Dz. U., číslo 3) a ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (zákon, kterým se mění zákon o organizaci obecných soudů a některé další zákony) ze dne 20. července 2018 (Dz. U. 2018, číslo 1443) (dále jen „zákon o KRS“).

19 Podle čl. 3 odst. 1 bodů 1 a 2 zákona o KRS spadá do pravomoci KRS:

„1. přezkušování a hodnocení kandidátů na funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)] a na funkce soudce obecných soudů, správních soudů a vojenských soudů, jakož i na funkce soudců asesorů u správních soudů;

2. předkládání návrhů na jmenování soudců [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], obecných soudů, správních soudů a vojenských soudů [prezidentu republiky], jakož i jmenování soudců asesorů u správních soudů.“

20 Článek 9a tohoto zákona stanoví:

„1. Sněmovna volí 15 členů [KRS] na společné čtyřleté funkční období z řad soudců [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], obecných soudů, správních soudů a vojenských soudů.

2. Při volbě podle odstavce 1 Sněmovna v co největším možném rozsahu přihlíží k potřebě, aby v [KRS] byli zastoupeni soudci jednotlivých odvětví soudnictví a jednotlivých stupňů soudů.

3. Společné funkční období nových členů [KRS] volených z řad soudců začíná plynout dnem následujícím po dni jejich zvolení. Členové [KRS] jmenovaní na předchozí funkční období setrvávají ve svých funkcích do dne, kterým začíná plynout společné funkční období nových členů [KRS].“

21 Podle čl. 11a odst. 2 uvedeného zákona mohou být kandidáti na místa členů KRS vybíraných z řad soudců navrženi skupinou alespoň 2 000 polských občanů nebo skupinou alespoň 25 soudců v aktivní službě. Proces jmenování členů KRS Poslaneckou sněmovnou upravuje článek 11d tohoto zákona.

22 Článek 37 odst. 1 zákona o KRS stanoví:

„Pokud se o místo soudce ucházelo několik uchazečů, [KRS] posoudí a zhodnotí společně všechny předložené kandidatury. V takovém případě přijme [KRS] usnesení obsahující rozhodnutí o předložení návrhu na jmenování do funkce soudce ohledně všech kandidátů.“

23 Článek 43 tohoto zákona stanoví:

„1. Usnesení [KRS] se stane konečným, pokud proti němu nelze podat odvolání.

2. Pokud usnesení uvedené v čl. 37 odst. 1 nenapadli všichni účastníci [výběrového] řízení, nabývá právní moci ta část, která obsahuje rozhodnutí nepředložit návrh na jmenování do funkce soudce těch účastníků, kteří nepodali odvolání, s výhradou ustanovení čl. 44 odst. 1b.“

24 Při podání původní žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce článek 44 uvedeného zákona stanovil:

„1. Účastník [výběrového] řízení může podat odvolání k [Sądu Najwyższemu (Nejvyšší soud)] z důvodu protiprávnosti usnesení [KRS], nestanoví-li zvláštní ustanovení jinak. [...]

1a V individuálních věcech týkajících se jmenování do funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)] lze podat odvolání k [Naczelnemu Sądu Administracyjnymu (Nejvyšší správní soud)]. V těchto případech není možné se odvolat k [Sądu Najwyższemu (Nejvyšší soud)]. Odvolání k [Naczelnemu Sądu Administracyjnymu (Nejvyšší správní soud)] nesmí být založeno na tvrzení o nesprávném posouzení otázky, zda kandidáti splnili kritéria, která jsou zohledňována při rozhodování o předložení návrhu na jmenování do funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)].

1b. Pokud usnesení uvedené v čl. 37 odst. 1 nenapadli v jednotlivých případech týkajících se jmenování do funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyššího soudu)] všichni účastníci [výběrového] řízení, nabývá právní moci ta část usnesení, která obsahuje rozhodnutí předložit návrh na jmenování do funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], a pro účastníky řízení, kteří nepodali odvolání, ta část, která obsahuje rozhodnutí nepředložit návrh na jmenování do funkce soudce téhož soudu.

[...]

4. V individuálních věcech týkajících se jmenování do funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)] se rozhodnutí, jímž [Naczelný Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud)] zrušil usnesení [KRS] nepředložit návrh na jmenování do funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], rovná přijetí kandidatury účastníka, který podal odvolání, v řízení na uvolněné místo soudce [Sądu

Najwyższego (Nejvyšší soud)], a to na místo, v jehož případě nebylo ke dni vyhlášení rozsudku [Naczelnego Sądu Administracyjnego (Nejvyšší správní soud)] řízení před [KRS] dosud skončeno, nebo, pokud takové řízení před [KRS] neprobíhá, na příští volné místo soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], které bude zveřejněno.“

25 Odstavec 1a článku 44 zákona o KRS byl do tohoto ustanovení vložen zákonem ze dne 8. prosince 2017, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony, který nabyl účinnosti dne 17. ledna 2018, a odstavce 1b a 4 byly do tohoto článku vloženy zákonem ze dne 20. července 2018, kterým se mění zákon o organizaci obecných soudů a některé další zákony, který nabyl účinnosti dne 27. července 2018. Před zavedením těchto změn byla odvolání uvedená v odstavci 1a podávána u [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)] v souladu s odstavcem 1 tohoto článku 44.

26 Nálezem ze dne 25. března 2019 prohlásil Trybunał Konstytucyjny (Ústavní soud, Polsko) čl. 44 odst. 1a zákona o KRS za neslučitelný s článkem 184 Ústavy, a to v podstatě z toho důvodu, že pravomoc přiznaná Naczelnyemu Sądu Administracyjnemu (Nejvyšší správní soud) uvedeným odstavcem 1a není odůvodněna s ohledem na povahu dotčených věcí, ani s ohledem na organizační charakteristiky uvedeného soudu, a ani na jím používané řízení. V tomto nálezu Trybunał Konstytucyjny (Ústavní soud) rovněž uvedl, že toto vyslovení protiústavnosti „nutně vede k ukončení všech probíhajících soudních řízení založených na zrušeném ustanovení“.

27 Článek 44 zákona o KRS byl následně změněn ustawou o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów administracyjnych (zákon, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a zákon o organizaci správního soudnictví) ze dne 26. dubna 2019 (Dz. U. 2019, číslo 914) (dále jen „zákon ze dne 26. dubna 2019“), který nabyl účinnosti dne 23. května 2019. Odstavec 1 tohoto článku 44 zní nyní takto:

„Účastník [výběrového] řízení může podat odvolání k [Sądu Najwyższemu (Nejvyšší soud)] z důvodu protiprávnosti usnesení [KRS], nestanoví-li zvláštní ustanovení jinak. V individuálních věcech týkajících se jmenování do funkce soudců [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)] nelze podat odvolání.“

28 Kromě toho zákon ze dne 26. dubna 2019 v článku 3 uvádí, že „řízení o odvolání proti usnesením [KRS] v individuálních věcech týkajících se jmenování soudců [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], která byla zahájena, ale nebyla skončena před nabytím účinnosti tohoto zákona, se ze zákona zastavují“.

Nový zákon o Nejvyšším soudu

29 Článek 30 ustawy o Sądzie Najwyższym (zákon o Nejvyšším soudu) ze dne 23. listopadu 2002 (Dz. U. 2002, číslo 240) stanovil věkovou hranici pro odchod do důchodu soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) na 70 let.

30 Ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Nejvyšším soudu) ze dne 8. prosince 2017 (Dz. U. 2018, číslo 5, dále jen „nový zákon o Nejvyšším soudu“) nabyl účinnosti dne 3. dubna 2018.

31 Jak vyplývá z ustanovení článků 37 a 111 nového zákona o Nejvyšším soudu, byl věk pro odchod do důchodu soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) snížen na 65 let, s výhradou možnosti prezidenta republiky povolit dotčeným osobám setrvat ve funkci po dosažení této věkové hranice.

32 V návaznosti na usnesení Soudního dvora ze dne 17. prosince 2018, Komise v. Polsko (C-619/18 R, EU:C:2018:1021), ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (zákon, kterým se mění zákon o Nejvyšším soudu) ze dne 21. listopadu 2018 (Dz. U. 2018, číslo 2507) zrušil uvedený povolovací mechanismus, omezil novou věkovou hranici pro odchod do důchodu na 65 let pouze na soudce, kteří

nastoupili do funkce u Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) po 1. lednu 2019, a umožnil, aby k tomuto soudu byli znovuzačleněni soudci, kteří nastoupili do funkce před tímto datem a odešli do důchodu na základě ustanovení uvedených v předchozím bodě.

Spory v původním řízení a žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

- 33 Usneseními ze dne 24. a 28. srpna 2018 rozhodla KRS o nepředložení prezidentovi republiky návrhů na jmenování A. B. a C. D. za účelem výkonu funkce soudců trestního senátu Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) a E. F., G. H. a I. J. za účelem výkonu funkce soudců občanskoprávního senátu tohoto soudu. Tato usnesení obsahovala též návrhy na jmenování jiných kandidátů na tato místa.
- 34 A.B, C.D, E. F., G. H. a I. J. podali proti uvedeným usnesením odvolání k Naczelnyemu Sądu Administracyjnemu (Nejvyšší správní soud) a domáhali se předběžného odkladu jejich vykonatelnosti. Rozhodnutími ze dne 25. a 27. září 2018, jakož i ze dne 8. října 2018 uvedený soud nařídil odklad vykonatelnosti těchto usnesení.
- 35 Ve svém předkládacím rozhodnutí Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud) nejprve zdůrazňuje, že na rozdíl od dříve použitelných ustanovení stanoví čl. 44 odst. 1b zákona o KRS, že pokud v individuálních případech týkajících se jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) nenapadli usnesení uvedené v čl. 37 odst. 1 tohoto zákona všichni účastníci výběrového řízení, stává se toto usnesení pravomocným v té části, která obsahuje rozhodnutí předložit návrh na jmenování v případě účastníků řízení, kteří nepodali odvolání. Předkládající soud v tomto ohledu poznamenává, že mezi těmito účastníky jsou ti, jejichž jmenování bylo navrženo, a kteří tedy nemají právní zájem na podání odvolání proti takovému usnesení, takže část uvedeného usnesení navrhuje kandidáty na jmenování bude mít *de facto* vždy povahu konečného rozhodnutí.
- 36 Předkládající soud má dále za to, že čl. 44 odst. 1a zákona o KRS vymezuje soudní úlohu, kterou má plnit ve vztahu k takovým usnesením, velmi obecně a bez stanovení jasných kritérií, jimiž by se toto posouzení mělo řídit.
- 37 Tento soud nakonec uvádí, že z čl. 44 odst. 4 zákona o KRS vyplývá, že v případě zrušení části usnesení KRS týkající se nepředložení návrhu na jmenování kandidáta do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) je případné přijetí kandidatury dotyčného na takové místo možné pouze tehdy, pokud v okamžiku tohoto zrušení probíhá stále u KRS řízení, a v případě, že již takové řízení neprobíhá, bude takové přijetí kandidatury možné pouze pro příští volná soudcovská místa na tomto soudě. Všechny možnosti přezkumu kandidatury na volné soudcovské místo, na které se dotyčný přihlásil, a případné obsazení tohoto místa posledně uvedeným po podání jeho odvolání jsou tímto v praxi vyloučeny.
- 38 Za těchto podmínek má předkládající soud za to, že odvolání, které mohou podat kandidáti, jejichž jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) KRS nenavrhl, je zcela neúčinné. K tomu, aby bylo takové odvolání účinné, je totiž podle předkládajícího soudu zaprvé zapotřebí, aby účinkem odvolání podaného takovým kandidátem byl odklad vykonatelnosti usnesení KRS, aby se nemohlo stát pravomocným a nemohlo být předloženo prezidentovi republiky za účelem jmenování navržených kandidátů, dokud o tomto odvolání nerozhodne Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud). Zadruhé, pokud je odvolání vyhověno, měla by být KRS povinna přezkoumat kandidaturu navrhovatele za účelem jeho případného přijetí na dotčené místo.
- 39 S ohledem na výše uvedené má předkládající soud pochybnosti o slučitelnosti vnitrostátních pravidel zmíněných v bodech 35 až 37 tohoto rozsudku s unijním právem. Má za to, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že členské státy musí na základě zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU zajistit uplatňování a dodržování unijního práva a na základě toho, jak stanoví čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, stanovit prostředky nezbytné k zajištění dodržování práv jednotlivců na účinnou

právní ochranu v oblastech pokrytých unijním právem. Tato ochrana představuje základní atribut právního státu podle článku 2 SEU a musí být zaručena při dodržení podmínek vyplývajících z článku 47 Listiny a z čl. 9 odst. 1 směrnice 2000/78.

- 40 Podle předkládajícího soudu musí být účel čl. 44 odst. 1b a 4 zákona o KRS, pokud jde o konečnou povahu usnesení KRS, kterými je navrženo jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), posuzován rovněž s přihlédnutím k novému zákonu o Nejvyšším soudu, jehož články 37 a 111 snížily věkovou hranici pro odchod do důchodu soudců ve funkci u Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) na 65 let, a možnost v pokračování ve výkonu uvedené funkce po dosažení tohoto věku podmínily povolením prezidenta republiky.
- 41 Předkládající soud kromě toho uvádí, že vnitrostátní pravidla použitelná na prostředky soudní ochrany proti usnesením KRS navrhuje jmenování do jiné soudcovské funkce než do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) zůstala nezměněna a nestanoví omezení uvedená v bodech 35 až 37 tohoto rozsudku. U kandidátů na jmenování do funkce soudce tohoto soudu a kandidátů na jmenování do funkce soudce u jiného soudu tak existuje odlišný přístup k soudnímu přezkumu usnesení KRS, kterými nejsou navrženi na jmenování tímto orgánem. Pokud takové rozlišování není odůvodněno žádným cílem obecného zájmu, mohlo by porušovat právo na přístup k veřejné službě za rovných podmínek a právo na právní ochranu, které má tento přístup zaručovat, jež jsou zakotvena v člancích 45 a 60 Ústavy.
- 42 Takové rozlišování lze navíc podle tvrzení předkládajícího soudu odůvodnit o to méně, že Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud) zastává klíčovou roli, neboť má vykonávat soudní dohled nad všemi soudy nižšího stupně, takže průběh postupu výběru soudců tohoto soudu vyžaduje obzvláště účinný a důkladný přezkum ze strany příslušného soudu.
- 43 Takto konstatovaná neúčinnost soudního přezkumu u postupu jmenování do funkcí soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) vyvolává podle předkládajícího soudu další obavy s ohledem na nové složení KRS. Jak totiž vyplývá z článku 9a zákona o KRS, patnáct zástupců soudní moci zasedajících v uvedeném orgánu již nebylo vybráno ostatními soudci jako doposud, ale Poslaneckou sněmovnou, a to z řad kandidátů navržených skupinou tvořenou alespoň 2 000 polskými občany nebo skupinou 25 soudců, což vede k riziku, že členové KRS podléhají politickým silám zastoupeným v Poslanecké sněmovně. Kromě toho panují u takto nedávno zavedeného složení KRS pochybnosti z důvodu chybějící transparentnosti v tomto ohledu, zda byly výše uvedené podmínky pro předkládání kandidatur na místo člena KRS skutečně dodrženy.
- 44 Konečně je podle předkládajícího soudu rovněž problematická okolnost, že v rozporu s tím, co stanoví článek 187 bod 2 Ústavy, patnáct členů KRS zastupujících soudní moc se skládá ze čtrnácti zástupců soudců obecných soudů a z jednoho zástupce soudců správních soudů s vyloučením jakéhokoli zástupce soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud). Stejně je tomu v případě skutečnosti, že mezi těmito čtrnácti soudci obecných soudů se nacházejí předsedové a místopředsedové těchto soudů jmenovaní výkonnou mocí na místo osob, které byly touto mocí odvolány, což by mohlo znamenat, že vliv této moci v rámci KRS nabyl na významu.
- 45 Za těchto podmínek se Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být článek 2 ve spojení s čl. 4 odst. 3 třetím pododstavcem, čl. 6 odst. 1 a čl. 19 odst. 1 SEU, ve spojení s článkem 47 [Listiny], čl. 9 odst. 1 směrnice Rady 2000/78 [...], jakož i čl. 267 třetí pododstavec SFEU vykládány v tom smyslu, že dochází k porušení zásady právního státu, práva na účinný právní prostředek a na účinnou právní ochranu v situaci, kdy vnitrostátní zákonodárce v souvislosti s přiznáním práva na podání odvolání k soudu v individuálních případech, které se týkají výkonu funkce soudce u soudu poslední instance členského státu [Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud)], stanoví, že rozhodnutí přijaté v kvalifikačním řízení předcházejícím předložení návrhu na

jmenování do funkce soudce uvedeného soudu je pravomocné a účinné, nebylo-li toto rozhodnutí, které bylo přijato ve věci společného projednání a hodnocení všech kandidátů [na soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], napadeno všemi účastníky výběrového řízení, mezi nimiž je také kandidát, který nemá zájem napadnout uvedené rozhodnutí, a sice kandidát navržený na jmenování do této funkce, což ve výsledku:

- ruší účinnost právního prostředku a možnost provedení reálného přezkumu průběhu uvedeného kvalifikačního řízení ze strany příslušného soudu a
 - v situaci, kdy se toto řízení týká i těch pozic soudců [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], které dosud zastávali soudci, vůči nimž byl uplatněn nový, nižší, důchodový věk, aniž bylo rozhodnutí o využití nižšího důchodového věku ponecháno výhradně na dotčeném soudci, také není z hlediska zásady neodvolatelnosti soudců – pokud bude konstatováno, že tato zásada byla takto porušena – bez vlivu na rozsah a výsledek soudního přezkumu uvedeného kvalifikačního řízení?
- 2) Musí být článek 2 SEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 třetím pododstavcem a čl. 6 odst. 1 SEU, ve spojení s čl. 15 odst. 1, článkem 20, čl. 21 odst. 1 a čl. 52 odst. 1 Listiny, s čl. 2 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 písm. a) směrnice 2000/78, jakož i článek 267 třetí pododstavec SFEU, vykládány v tom smyslu, že
- dochází k porušení zásady právního státu, zásady rovného zacházení a zásady rovného přístupu k veřejné službě za stejných podmínek, a sice k výkonu funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], za situace, kdy je v individuálních případech týkajících se výkonu funkce soudce uvedeného soudu přiznáno právo na podání odvolání k příslušnému soudu, avšak v důsledku úpravy právní moci popsané v první otázce může jmenování na volné místo soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)] nastat, aniž příslušný soud provedl přezkum průběhu uvedeného kvalifikačního řízení (pokud byl takový přezkum zahájen), přičemž absence tohoto přezkumu porušuje právo na účinný právní prostředek, a tím porušuje i právo na rovný přístup k veřejné službě, a v důsledku toho není v souladu s cíli veřejného zájmu, a
 - že dochází k porušení zásady institucionální rovnováhy za situace, kdy orgán členského státu, který má dbát na nezávislost soudů a soudců, [KRS], před nímž je vedeno řízení ohledně výkonu funkce soudce [Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud)], je obsazován tím způsobem, že zástupci soudní moci v tomto orgánu jsou voleni zákonodárnou mocí?“

Řízení před Soudním dvorem a doplňující předběžná otázka

Žádost o projednání věci ve zrychleném řízení a předběžná otázka

- 46 V předkládacím rozhodnutí Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud) požádal, aby byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Na podporu své žádosti tento soud uvedl, že takové řízení je odůvodněno významem a povahou sporů v původním řízení a rozhodnutí, která má v rámci těchto vydat.
- 47 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu, může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.

- 48 V tomto ohledu je nutné připomenout, že takové zrychlené řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace (usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 20. prosince 2017, M. A. a další, C-661/17, nezveřejněné, EU:C:2017:1024, bod 17 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 1. října 2018, Miasto Łowicz a Prokuratura Okręgowa w Płocku, C-558/18 a C-563/18, nezveřejněné, EU:C:2018:923, bod 18).
- 49 Kromě toho z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že zrychlené řízení nemusí být použito, pokud je z důvodu citlivé a složité povahy právních otázek nastolených v určité věci takovéto řízení stěží použitelné, zejména pokud se nejeví jako vhodné zkrátit písemnou část řízení před Soudním dvorem (usnesení ze dne 8. dubna 2020, Komise v. Polsko, C-791/19 R, EU:C:2020:277, bod 102 a citovaná judikatura).
- 50 V projednávané věci předseda Soudního dvora dne 31. ledna 2019 po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodl, že není důvod vyhovět žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení, jelikož předkládací rozhodnutí neobsahuje dostatečné údaje k prokázání výjimečných okolností, které by mohly odůvodnit, aby bylo o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce rozhodnuto bez zbytečného odkladu. Z vyjádření obsažených v předkládacím rozhodnutí totiž vyplývá, že se spory v původním řízení týkají odvolání podaných kandidáty na jmenování do funkce soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) proti usnesením KRS, která je na toto jmenování nenavrhla, a že předkládající soud mimoto nařídil odklad vykonatelnosti těchto usnesení.
- 51 Za těchto podmínek není na základě informací a vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem, který – jak vyplývá z bodu 46 tohoto rozsudku – pouze odkázal bez dalších upřesnění na význam a povahu sporů v původním řízení, zjevné, že by projednávaná věc, která navíc nastoluje otázky vykazující vysoký stupeň citlivosti a složitosti, byla natolik naléhavá, že by bylo odůvodněné výjimečně se odchýlit od obvyklých procesních pravidel použitelných pro řízení o předběžné otázce.
- 52 Předkládající soud v odpovědi na žádost o doplňující informace, kterou mu zaslal Soudní dvůr, v dopise ze dne 14. února 2019 upřesnil, že i když byl nařízen odklad vykonatelnosti usnesení dotčených ve věci v původním řízení, prezident republiky přesto dne 10. října 2018 jmenoval do funkce soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) osm nových soudců navržených KRS v těchto usneseních. Těchto osm nových soudců však nebylo k dotčným senátům Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) skutečně přiděleno, jelikož předsedové těchto senátů měli pochybnosti o legalitě jmenování dotčených soudců, takže z důvodů právní jistoty odložili jejich přidělení do doby, než předkládající soud vydá rozsudky ve sporech v původním řízení.
- 53 S ohledem na tato upřesnění předseda Soudního dvora dne 26. února 2019 vyhověl žádosti o přednostní projednání této věci podle čl. 53 odst. 3 jednacího řádu.

Žádost o rozhodnutí o doplňující předběžné otázce a znovuotevření písemné části řízení

- 54 Po ukončení písemné části řízení vydal předkládající soud dne 26. června 2019 rozhodnutí, kterým přerušil řízení o návrhu Prokuratora Generalnego (nejvyšší státní zástupce, Polsko) na zastavení řízení o sporech v původním řízení, který byl založen jednak na nálezů Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019 uvedeném v bodě 26 tohoto rozsudku a jednak na článku 3 zákona ze dne 26. dubna 2019 uvedeného v bodě 28 tohoto rozsudku.
- 55 Stran vyslovení protiústavnosti čl. 44 odst. 1a zákona o KRS, které obsahuje nález Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019, má předkládající soud za to, že má účinky pouze do budoucna a nemůže mít dopad na právo na účinnou právní ochranu, které jednotlivci, jako je tomu ve sporech v původním řízení, využili před uvedeným prohlášením a v souvislosti se skutečnostmi, které nastaly před tímto prohlášením. Z tohoto nálezu dále výslovně vyplývá, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavní soud) nezpochybnuje samotnou nezbytnost takového prostředku

soudní nápravy, která právě naopak zcela vyplývá z Ústavy a z jeho vlastní judikatury, ale pouze určení soudu příslušného k rozhodnutí o tomto prostředku nápravy. Podle předkládajícího soudu tedy z uvedeného nálezu vyplývá, že v této věci musí zůstat příslušný přinejmenším jiný soud než ten předkládající.

- 56 Předkládající soud uvádí, že nová obtíž, na kterou nyní naráží, vyplývá tedy spíše ze zákona ze dne 26. dubna 2019, který zaprvé stanovil zastavení řízení ze zákona v takových sporech, jako jsou spory v původním řízení, a zadruhé vyloučil do budoucna jakoukoli možnost podání odvolání v individuálních věcech týkajících se jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) namísto toho, aby tento přezkum svěřil jinému soudu.
- 57 Podle názoru předkládajícího soudu by ustanovení unijního práva uvedená v obou otázkách položených Soudnímu dvoru v původní žádosti o předběžné otázce a nezbytnost vyplývající z těchto ustanovení, kterou je zaručit v souladu se zásadou právního státu existenci práva na účinnou právní ochranu a zamezit neutralizaci spolupráce v řízení o předběžné otázce zahájeného na základě této žádosti, mohly bránit takovým vnitrostátním právním předpisům, které přispívají k prohloubení neslučitelnosti vnitrostátního práva s uvedenými ustanoveními unijního práva.
- 58 Za těchto podmínek se Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud) rozhodnutím ze dne 26. června 2019 rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru doplňující předběžnou otázku (dále jen „třetí otázka“) následujícího znění:

„Musí být článek 2 SEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 třetím pododstavcem, čl. 6 odst. 1 a čl. 19 odst. 1 SEU ve spojení s článkem 47 [Listiny] a čl. 9 odst. 1 směrnice 2000/78 [...], jakož i čl. 267 třetí pododstavec SFEU vykládány v tom smyslu, že dochází k porušení zásady právního státu, práva na přístup k soudům a práva na účinnou právní ochranu v situaci, kdy vnitrostátní zákonodárce odstraní z vnitrostátního právního řádu relevantní ustanovení týkající se pravomoci [Naczelnego Sądu Administracyjnego (Nejvyšší správní soud)] a práva podat odvolání k tomuto soudu proti usnesením [KRS] a rovněž zavede takové řešení, podle něhož musí být řízení ve věcech týkajících se těchto odvolání, která byla zahájena, ale nebyla skončena přede dnem účinnosti těchto změn (zrušení), ze zákona zastavena, což ve výsledku:

- odnímá právo na přístup k soudu, pokud jde o přezkum výše uvedených usnesení [KRS] a ověření legality výběrového řízení, v jehož rámci byla tato usnesení přijata, a
 - v situaci, kdy vnitrostátní soud, který byl původně v těchto věcech příslušný, po řádném zahájení řízení o přezkumu těchto usnesení [KRS] předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžných otázkách, porušuje právo na přístup k soudům též v rozsahu, v jakém je v individuální věci projednáváno u soudu, který byl (původně) příslušný k jejímu projednání a rozhodnutí, tomuto soudu následně odňata možnost zahájit řízení o předběžné otázce u Soudního dvora a vyčkat rozhodnutí Soudního dvora, čímž dochází k porušení unijní zásady loajální spolupráce?“
- 59 Tato žádost o rozhodnutí o doplňující předběžné otázce byla oznámena zúčastněným stranám a byla znovuotevřena písemná část řízení, aby jim bylo umožněno vyjádřit se ke třetí otázce.

Žádosti o znovuotevření ústní části řízení

- 60 Po sdělení data vyhlášení tohoto rozsudku předkládajícímu soudu a zúčastněným stranám požádali nejvyšší státní zástupce a polská vláda podáními došlými kanceláři Soudního dvora ve dnech 4. února 2021 a 15. února 2021 o znovuotevření ústní části řízení.

- 61 Na podporu své žádosti nejvyšší státní zástupce uvádí, že nesouhlasí s některými tvrzeními ohledně nezbytnosti soudního přezkumu postupů jmenování soudců, která jsou obsažena ve stanovisku generálního advokáta, a která nejvyšší státní zástupce považuje za diskutabilní, nepřesná a kontradiktorní a jež se navíc zakládají na úvahách, které nebyly mezi zúčastněnými dostatečně projednány. Podle názoru nejvyššího státního zástupce se navíc analýza obsažená v tomto stanovisku liší v některých bodech od analýzy ve stanovisku generálního advokáta Hogana ve věci *Repubblica* (C-896/19, EU:C:2020:1055). Nakonec generální advokát podle tvrzení nejvyššího státního zástupce zmiňuje rozsudek Evropského soudu pro lidská práva vydaný dne 1. prosince 2020 ve věci *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418). Podle názoru nejvyššího státního zástupce se jedná o novou skutečnost, která nebyla zúčastněnými projednána.
- 62 Rovněž polská vláda poukazuje ve své žádosti na svůj nesouhlas se stanoviskem generálního advokáta, které podle jejího názoru obsahuje příliš široký výklad čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, který se navíc odlišuje od výkladu podaného ve výše uvedeném stanovisku generálního advokáta Hogana ve věci *Repubblica* (C-896/19, EU:C:2020:1055) a v usnesení místopředsedkyně Soudního dvora ze dne 10. září 2020, *Rada v. Sharpston* [C-424/20 P(R), nezveřejněné, EU:C:2020:705]. Znovuotevření ústní části řízení by rovněž umožnilo zúčastněným vyjádřit se k případným dopadům rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. prosince 2020 *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418).
- 63 V tomto ohledu je třeba připomenout, že statut Soudního dvora Evropské unie ani jednací řád Soudního dvora neumožňují zúčastněným uvedeným v článku 23 tohoto statutu předložit vyjádření v reakci na stanovisko přednesené generálním advokátem (rozsudek ze dne 6. března 2018, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, bod 26 a citovaná judikatura).
- 64 Dále platí, že podle čl. 252 druhého pododstavce SFEU je úlohou generálního advokáta předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle statutu Soudního dvora Evropské unie vyžadují jeho účast. Soudní dvůr není tímto stanoviskem ani důvody, na základě kterých k němu generální advokát dospěl, vázán. Nesouhlas zúčastněného se stanoviskem generálního advokáta tedy nemůže sám o sobě představovat důvod ke znovuotevření ústní části řízení, a to bez ohledu na otázky, kterými se generální advokát ve stanovisku zabýval (rozsudek ze dne 6. března 2018, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, bod 27 a citovaná judikatura).
- 65 Soudní dvůr však může podle článku 83 svého jednacího řádu kdykoli po vyslechnutí generálního advokáta nařídit znovuotevření ústní části řízení, zejména má-li za to, že věc není dostatečně objasněna, nebo předložil-li některý z účastníků řízení po ukončení této části řízení novou skutečnost, která může mít rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora, anebo má-li být věc rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi zúčastněnými projednán.
- 66 V projednávané věci má však Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta za to, že po skončení písemné části řízení a po jednání, které se před ním konalo, má k dispozici všechny informace nezbytné pro vydání rozhodnutí. Kromě toho poukazuje na to, že o věci nemá být rozhodnuto na základě argumentu, který nebyl mezi zúčastněnými projednán. Konečně má za to, že žádosti o znovuotevření ústní části řízení nepoukazují na žádnou novou skutečnost, jež by mohla mít vliv na rozhodnutí, které má v uvedené věci vydat. Za těchto podmínek není důvod nařizovat znovuotevření ústní části řízení.

K předběžným otázkám

K pravomoci Soudního dvora

- 67 Podle názoru nejvyššího státního zástupce představuje problematika prostředků soudní nápravy u postupů jmenování soudců oblast spadající do výlučné pravomoci členských států, na kterou se nevztahuje působnost unijního práva. Tato oblast proto nespadá do pravomoci Soudního dvora.
- 68 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že organizace soudnictví v členských státech sice spadá do pravomoci těchto států, nic to však nemění na tom, že při výkonu této pravomoci musí členské státy dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva [rozsudky ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 52 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 26. března 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny, C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 36 a citovaná judikatura]. Tak tomu může být zejména v případě vnitrostátních pravidel upravujících hmotněprávní a procesní podmínky, kterými se řídí přijímání rozhodnutí o jmenování soudců, a případně pravidel upravujících soudní přezkum použitelný v souvislosti s takovými postupy jmenování [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, dále jen „rozsudek A. K. a další“, EU:C:2019:982, body 134 až 139 a 145].
- 69 Zadruhé podstatou námitek vznesených nejvyšším státním zástupcem je samotný dosah ustanovení unijního práva uvedených v bodě 1 tohoto rozsudku, a tedy jejich výklad. Takový výklad přitom zjevně spadá do pravomoci Soudního dvora na základě článku 267 SFEU (obdobně viz rozsudek A. K. a další, bod 74).
- 70 Z výše uvedeného vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodnout o předložených žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce.

Ke třetí otázce

- 71 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba se zabývat jako první, je, zda ustanovení článku 2 ve spojení s čl. 4 odst. 3 třetím pododstavcem a čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, článkem 47 Listiny a čl. 9 odst. 1 směrnice 2000/78, jakož i článek 267 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání změnám ve vnitrostátním právním řádu, které zaprvé zbavují vnitrostátní soud pravomoci rozhodovat v prvním a posledním stupni o odvoláních podaných kandidáty na funkce soudců takového soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud) proti rozhodnutím takového orgánu, jako je KRS, nenavrhnout prezidentu republiky jejich kandidaturu, ale navrhnout kandidaturu jiných kandidátů za účelem jmenování do těchto funkcí, které zadruhé stanoví zastavení řízení ze zákona o takových odvoláních, pokud ještě probíhají, tím, že vylučují možnost jejich posouzení nebo jejich opětovného podání, a které zatřetí takto zbavují takový vnitrostátní soud možnosti získat odpověď na předběžné otázky, které položil Soudnímu dvoru. Pokud tomu tak je, chtěl by předkládající soud vědět, zda zásada přednosti unijního práva musí být vykládána v tom smyslu, že je povinen tyto změny neaplikovat, a v důsledku toho i nadále vykonávat svou pravomoc k rozhodování sporů, které mu byly předloženy před zavedením uvedených změn.

K přípustnosti třetí otázky

- 72 Zaprvé nejvyšší státní zástupce a polská vláda navrhuje, aby byla třetí otázka prohlášena za nepřípustnou z důvodu, že odpověď na ni není „nezbytná pro vydání rozsudku“ ve smyslu článku 267 SFEU z důvodu, že spory v původním řízení, v nichž by předkládající soud měl vydat takový rozsudek, přestaly existovat.

- 73 Článek 44 odst. 1a zákona o KRS, na němž byla až do té doby založena pravomoc předkládajícího soudu k rozhodování sporů v původním řízení, byl totiž s konečnou platností s účinkem *erga omnes* zrušen nálezem Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019, přičemž tento nálezh upřesnil, že v důsledku tohoto zrušení musí být ukončena řízení zahájená na základě tohoto ustanovení. Kromě toho článek 3 zákona ze dne 26. dubna 2019 následně stanovil ukončení těchto řízení ze zákona. Navíc je rovněž podle čl. 44 odst. 1 zákona o KRS, ve znění zákona ze dne 26. dubna 2019, vyloučeno jakékoli pokračování v přezkumu takových odvolání u jiného soudu nebo jejich opětovné podání.
- 74 V tomto ohledu je třeba konkrétně stran pravidla obsaženého v článku 3 zákona ze dne 26. dubna 2019 připomenout, že Soudní dvůr již v souvislosti s podobnými vnitrostátními ustanoveními rozhodl, že tato ustanovení v zásadě nemohou, při neexistenci rozhodnutí soudu, který Soudnímu dvoru předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, nařizujícího ukončení sporu v původním řízení nebo jeho rozhodnutí o nevydání rozhodnutí ve věci samé, vést Soudní dvůr k závěru, že již není namístě rozhodovat o otázkách, které mu byly předloženy v rámci řízení o předběžné otázce (rozsudek A. K. a další, bod 102).
- 75 Z judikatury Soudního dvora navíc vyplývá, že Soudní dvůr pokládá žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, podanou na základě článku 267 SFEU, za předloženou tak dlouho, dokud žádost není vzata zpět soudem, který ji podal (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. března 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 10).
- 76 Dále je nutno uvést, že podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, který se mimoto rozhodl přerušit řízení o návrhu na zastavení řízení o sporech v původním řízení, je právě to, zda jsou legislativní změny vyplývající ze zákona ze dne 26. dubna 2019 v souladu s unijním právem, a za předpokladu, že tomu tak není, zda mu unijní právo umožňuje k těmto změnám nepřihlídnout, a v důsledku toho tento návrh na zastavení řízení zamítnout a pokračovat v projednávání těchto sporů.
- 77 Z výše uvedeného vyplývá, že odpověď na třetí otázku je nezbytná k tomu, aby předkládající soud mohl na základě poznatků vyplývajících z této odpovědi přijmout rozhodnutí, na nichž bude záviset výsledek sporů v původním řízení, takže námítka v této souvislosti vznesené nejvyšším státním zástupcem a polskou vládou musí být zamítnuty.
- 78 Zadruhé tvrdí polská vláda, že třetí otázka je nepřípustná z důvodu, že chybějící pravomoc Unie v oblasti postupů jmenování soudců v členských státech brání tomu, aby unijní právo bylo vykládáno v tom smyslu, že jim ukládá povinnost přiznat kandidátům na funkci soudce právo podat odvolání proti rozhodnutí o jejich nejmenování, přičemž existence či neexistence takového práva na odvolání nemá navíc vliv na nezávislost soudců, kteří jsou jmenováni na konci dotčeného postupu jmenování. Takový rozsudek, jako je ten, o který je v projednávané věci žádán Soudní dvůr, by měl podle názoru polské vlády normativní, a nikoli výkladový účinek, neboť se jedná o to, zda předkládající soud může rozhodnout o sporech v původním řízení, přestože neexistují obecně závazné právní předpisy, které mu v dané oblasti svěřují pravomoc. Takový následek by přitom byl v rozporu s čl. 4 odst. 2 SEU, který vyžaduje, aby Unie respektovala národní identitu členských států, která je vlastní jejich ústavním systémům, a ohrozil by nezávislost Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud), který prohlásil ustanovení, na němž byla založena pravomoc předkládajícího soudu, za protiústavní.
- 79 V tomto ohledu již bylo v bodě 68 tohoto rozsudku připomenuto, že členské státy jsou při výkonu své pravomoci, zejména pravomoci týkající se přijímání vnitrostátních pravidel upravujících postup jmenování soudců, povinny dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva.

- 80 Dále je nutno konstatovat, že argumenty, které v této souvislosti předložila polská vláda, se v podstatě vztahují k dosahu, a tedy výkladu ustanovení unijního práva, jichž se týká třetí otázka, jakož i k případným účinkům těchto ustanovení zejména s ohledem na přednost tohoto práva. Tyto argumenty, které se dotýkají podstaty položené otázky, nemohou tedy ze samotné podstaty věci vést k její nepřipustnosti.
- 81 Kromě toho rozsudek, kterým by Soudní dvůr potvrdil, že předkládající soud má podle unijního práva povinnost nepoužít dotčená vnitrostátní pravidla a nadále vykonávat soudní pravomoc, kterou měl doposud, by byl pro tento soud závazný, aniž tomu mohou bránit vnitrostátní ustanovení, včetně ustanovení ústavní povahy (obdobně viz rozsudek A. K. a další, bod 112).
- 82 Zatřetí nejvyšší státní zástupce tvrdí, že předkládající soud v rozporu s tím, co vyžaduje článek 94 jednacího řádu, neuvedl vztah, který spatřuje mezi vnitrostátními ustanoveními použitelnými ve sporech v původním řízení a ustanoveními unijního práva, o jejichž výklad žádá. Tento soud se především nezabývá tím, zda ani jak je třeba zavést povinnost členského státu zajistit soudní přezkum návrhů na jmenování dotčených v původním řízení. Jediná možnost, kterou je upustit od použití článku 3 zákona ze dne 26. dubna 2019, je v tomto ohledu irelevantní, neboť i v tomto případě zůstává jakákoli možnost uvedeného soudu meritorně rozhodnout o sporech, které mu byly předloženy, vyloučena nálezem Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019.
- 83 V tomto ohledu je však třeba konstatovat, s připomenutím toho, co již bylo zdůrazněno v bodě 81 tohoto rozsudku, že ze skutečností uvedených v bodech 26 až 28 a 54 až 57 tohoto rozsudku vyplývá, že žádost o rozhodnutí o doplňující předběžné otázce obsahuje všechny nezbytné skutečnosti, zejména ty, které souvisejí s nálezem Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019, k tomu, aby Soudní dvůr mohl o třetí otázce rozhodnout.
- 84 S ohledem na výše uvedené je třetí otázka přípustná.

K věci samé

– Ke směrnici 2000/78 a k článku 47 Listiny

- 85 Úvodem je třeba poznamenat, jak uvedli KRS, nejvyšší státní zástupce, polská vláda a Evropská komise, že směrnice 2000/78, a zejména její čl. 9 odst. 1 se na spory v původním řízení nepoužije.
- 86 Jak totiž vyplývá z jejího článku 1 a čl. 2 odst. 1, uvedená směrnice se týká pouze diskriminace v zaměstnání a povolání na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Z údajů předkládacího rozhodnutí přitom nevyplývá, že by se spory v původním řízení týkaly rozdílného zacházení založeného na některém z těchto důvodů. V tomto ohledu se jediný rozdíl v zacházení, jenž by se mohl dotýkat navrhovatelů v původním řízení a který je zmíněn předkládajícím soudem, týká okolnosti, že pravidla použitelná v oblasti prostředků soudní nápravy proti usnesením KRS navrhuje prezident republiky kandidáta na jmenování soudce se liší podle toho, zda se tato usnesení týkají jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), nebo jmenování do funkce soudce jiného soudu.
- 87 Stran článku 47 Listiny je třeba připomenout, že toto ustanovení, které je potvrzením zásady účinné právní ochrany, zakotvuje ve prospěch každého, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, právo na účinné prostředky nápravy před soudem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. července 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, bod 55 a citovaná judikatura).

- 88 Přiznání tohoto práva v určitém konkrétním případě předpokládá, jak vyplývá z čl. 47 prvního pododstavce Listiny, že se osoba, která je uplatňuje, dovolává práv nebo svobod zaručených unijním právem [rozsudek ze dne 6. října 2020, *État luxembourgeois* (Právní ochrana proti žádosti o informace v daňové oblasti), C-245/19 a C-246/19, EU:C:2020:795, bod 55].
- 89 Z informací obsažených v předkládacím rozhodnutí přitom nevyplývá, že by předmětem sporů v původním řízení bylo přiznání práva, které odvolatelé v původním řízení požívají na základě ustanovení práva Unie. Jak bylo konkrétně uvedeno v bodech 85 a 86 tohoto rozsudku, ustanovení směrnice 2000/78 nejsou použitelná na spory v původním řízení, takže nemohou v kontextu těchto sporů odůvodnit ani použitelnost Listiny, a zejména jejího článku 47.

– *K článku 267 SFEU a čl. 4 odst. 3 SEU,*

- 90 Pokud jde o článek 267 SFEU, je třeba připomenout, že stěžejním bodem soudního systému zavedeného Smlouvami je řízení o předběžné otázce upravené v tomto ustanovení, které má za cíl prostřednictvím nastoleného dialogu mezi jednotlivými soudy, konkrétně mezi Soudním dvorem a soudy členských států, zajistit jednotný výklad unijního práva, čímž umožňuje zaručit jeho soudržnost, plný účinek a autonomii, a v konečném důsledku i specifický charakter práva zavedeného Smlouvami (posudek 2/13 ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 176 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 24. října 2018, *XC a další*, C-234/17, EU:C:2018:853, bod 41).
- 91 Podle ustálené judikatury Soudního dvora přiznává článek 267 SFEU vnitrostátním soudům tu nejširší možnost obrátit se na Soudní dvůr, mají-li za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad či posouzení platnosti ustanovení unijního práva nezbytných pro vyřešení sporu, který jim byl předložen (rozsudky ze dne 5. října 2010, *Elčinov*, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 26, jakož i ze dne 24. října 2018, *XC a další*, C-234/17, EU:C:2018:853, bod 42 a citovaná judikatura).
- 92 Pokud jde navíc o takový soud, jako je předkládající soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva ve smyslu čl. 267 třetího pododstavce SFEU, tato možnost se až na výjimky zakotvené v judikatuře Soudního dvora dokonce stává povinností předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. dubna 2016, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, bod 32 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek *A. K. a další*, bod 103).
- 93 Jak vyplývá z ustálené judikatury, pravidlo vnitrostátního práva nemůže vnitrostátnímu soudu bránit v tom, aby využil uvedené možnosti nebo splnil uvedenou povinnost, které jsou nedílnou součástí systému spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU a patří k funkcím soudu pověřeného uplatňováním unijního práva, které toto ustanovení svěřuje vnitrostátním soudům (v tomto smyslu viz rozsudek *A. K. a další*, bod 103, jakož i citovaná judikatura). Stejně tak musí být vnitrostátnímu soudu umožněno trvat na předložené žádosti po jejím podání, aby byla zajištěna účinnost této možnosti a povinnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2020, *Miasto Łowicz a Prokurator Generalny*, C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 58).
- 94 Kromě toho vnitrostátní pravidlo, které může mít mimo jiné za následek, že vnitrostátní soudce raději Soudnímu dvoru předběžné otázky nepoloží, aby se vyhnul tomu, že mu bude věc odňata, zasahuje do výsad takto přiznaných vnitrostátním soudům článkem 267 SFEU, a tedy do účinnosti spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem řízení o předběžné otázce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. července 2016, *Ogňanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 25).
- 95 I když je tedy členský stát v zásadě oprávněn například změnit svá vnitrostátní pravidla o rozdělení soudní příslušnosti s možným důsledkem zániku normativního základu, na němž spočívala pravomoc vnitrostátního soudu, který podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru, nebo

přijmout hmotněprávní pravidla, která incidentně vedou k bezpředmětnosti věci, v níž byla taková žádost předložena, členský stát naopak nemůže bez toho, že poruší článek 267 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 třetím pododstavcem SEU, provést změny své vnitrostátní právní úpravy s tím specifickým důsledkem, že vnitrostátnímu soudu zabráni trvat na žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce předložených Soudnímu dvoru po jejich podání, a znemožní tak posledně uvedenému soudu, aby se k těmto žádostem vyjádřil, jakož i vyloučí jakoukoli možnost budoucího zopakování podobných žádostí ze strany vnitrostátního soudu.

- 96 Je na předkládajícím soudu, aby s konečnou platností rozhodl o tom, zda tomu tak je v projednávané věci. Je totiž třeba připomenout, že článek 267 SFEU neopravňuje Soudní dvůr k aplikaci pravidel unijního práva na určitý případ, nýbrž pouze k tomu, aby podal výklad Smluv a aktů přijatých unijními orgány. Podle ustálené judikatury však Soudní dvůr může v rámci soudní spolupráce zavedené tímto článkem poskytnout vnitrostátnímu soudu na základě okolností uvedených ve spise prvky výkladu unijního práva, které by mohly být pro tento soud užitečné při posuzování účinků toho či onoho ustanovení uvedeného práva (rozsudek ze dne 16. července 2015, *ČEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, bod 71 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek A. K. a další, bod 132).
- 97 Zprvč z předkládacího rozhodnutí v tomto ohledu vyplývá, že článek 3 zákona ze dne 26. dubna 2019, který stanoví zastavení řízení o takových odvoláních, jako jsou odvolání v původním řízení, a čl. 44 odst. 1 zákona o KRS, ve znění vyplývajícím ze zákona ze dne 26. dubna 2019, který vylučuje, aby taková odvolání mohla být podávána i v budoucnu, jsou podle všeho takové povahy, že předkládajícímu soudu brání v tom, aby trval na žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Soudnímu dvoru po jejím podání, a znemožňují tak, aby Soudní dvůr o této žádosti rozhodl, jakož i vylučují, aby vnitrostátní soud v budoucnu zopakoval jakékoli otázky, které se podobají otázkám položeným v uvedené žádosti.
- 98 Zadruhé a stran kontextu, ve kterém byla uvedená ustanovení přijata, lze poukázat na různé skutečnosti vyplývající ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici.
- 99 V první řadě je třeba připomenout, že polský zákonodárce již přijal nedávno normativní opatření, v němž bylo stanoveno zastavení řízení v jiných sporech probíhajících před vnitrostátním soudem, které se rovněž týkaly souladu legislativních reforem polského soudního systému s ustanoveními unijního práva upravujícími nezávislost soudů, i když v rámci těchto sporů byly rovněž předloženy předběžné otázky týkající se takového souladu Soudnímu dvoru (v tomto smyslu viz rozsudek A. K. a další, body 90 a 102 až 104).
- 100 Ve druhé řadě z údajů, které má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že polské orgány nedávno rozšířily iniciativy směřující k zamezení podávání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, které se týkají nezávislosti soudů v Polsku, nebo ke zpochybnění rozhodnutí polských soudů, které takové žádosti podaly.
- 101 V tomto ohledu je třeba připomenout, že polské soudy, které předložily Soudnímu dvoru žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věcech, ve kterých byl vydán rozsudek ze dne 26. března 2020, *Miasto Łowicz a Prokurator Generalny* (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234), poukázaly před Soudním dvorem na skutečnost, že vůči oběma soudcům, kteří tyto žádosti podali, bylo z důvodu uvedených žádostí zahájeno šetření, které předchází případnému kárnému řízení ohledně možného překročení soudní pravomoci (rozsudek ze dne 26. března 2020, *Miasto Łowicz a Prokurator Generalny*, C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, body 20 a 21).
- 102 Kromě toho Rzecznik Praw Obywatelskich (veřejný ochránce práv, Polsko) odkázal v rámci projednávané věci na skutečnost, že nejvyšší státní zástupce, který vykonává rovněž funkci ministra spravedlnosti, podal dne 5. října 2018 u Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) žalobu na určení

neslučitelnosti článku 267 SFEU s Ústavou v rozsahu, v němž toto ustanovení umožňuje polským soudům předkládat Soudnímu dvoru předběžné otázky týkající se struktury a organizace soudní moci a průběhu řízení u vnitrostátních soudů.

- 103 Ve třetí řadě stran tvrzení polské vlády, že přijetí zákona ze dne 26. dubna 2019 bylo pouhým důsledkem nálezu Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019, kterým uvedený soud prohlásil za protiústavní čl. 44 odst. 1a zákona o KRS, na kterém je založena pravomoc předkládajícího soudu rozhodovat o takových odvoláních, jako jsou odvolání dotčená v původním řízení, vyplývá nicméně z vyjádření předkládajícího soudu, kterému v rámci řízení o předběžné otázce přísluší vykládat vnitrostátní právo, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavní soud) v uvedeném nálezu rozhodl, že nezbytnost soudního přezkumu postupů jmenování do funkcí soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) vyplývající z článků 45 a 60 Ústavy a jeho judikatury v dané oblasti, zůstává nedotčena.
- 104 Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že když polský zákonodárce v rozporu se závěry plynoucími z nálezu Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) ze dne 25. března 2019 vyloučil, aby o takových odvoláních podaných jednotlivci, jako jsou odvolání projednávaná ve věci v původním řízení, mohl rozhodnout soud, na něhož by tato odvolání mohla být převedena, nebo u něhož by dotčení mohli tato odvolání znovu podat, především definitivně odstranil jakoukoliv současnou nebo budoucí možnost Soudního dvora posuzovat takové otázky, jako jsou otázky, které mu byly předloženy v projednávané věci.
- 105 Ve čtvrté řadě, jak opět zdůrazňuje předkládající soud, zrušení jakékoli možnosti podat prostředek soudní nápravy proti usnesením KRS, jimiž jsou prezidentu republiky navrženi kandidáti na jmenování do funkce soudců, k němuž došlo zákonem ze dne 26. dubna 2019, se týká pouze usnesení tohoto orgánu ohledně soudcovských funkcí u Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), a sice právě takových usnesení, jako jsou usnesení dotčená ve věci v původním řízení, která vedla Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud) k předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru. Usnesení KRS, kterým byly předloženy návrhy na jmenování do všech ostatních funkcí soudců v Polsku, totiž nadále podléhají soudnímu přezkumu.
- 106 Skutečnosti a úvahy uvedené v bodech 99 až 105 tohoto rozsudku se jeví být řadou indicií, které jsou s ohledem na jejich propojení, a tedy systematickou povahu s to objasnit kontext, v němž polský zákonodárce přijal zákon ze dne 26. dubna 2019. Jak bylo připomenuto v bodě 96 tohoto rozsudku, jelikož konečné posouzení skutečností náleží v rámci dialogu v řízení o předběžné otázce pouze předkládajícímu soudu, musí tento soud s konečnou platností posoudit, zda tyto skutečnosti, jakož i všechny ostatní relevantní skutečnosti, o kterých se v této souvislosti případně dozví, umožňují dospět k závěru, že přijetí tohoto zákona mělo ten specifický důsledek, že tento zákon zabránil předkládajícímu soudu trvat na takových žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, jako je žádost původně předložená v projednávané věci Soudnímu dvoru, po jejich podání, takže posledně uvedený soud o nich nemůže rozhodnout, a vyloučil i jakoukoli možnost vnitrostátního soudu zopakovat v budoucnosti podobné otázky, jako jsou otázky obsažené v původní žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené v projednávané věci.
- 107 Pokud uvedený soud k takovému závěru dospěje, bude tedy muset konstatovat, že taková právní úprava zasahuje nejen do výsad přiznaných vnitrostátním soudům článkem 267 SFEU a účinnosti spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem předběžných otázek (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. července 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 25), nýbrž také obecně do úlohy svěřené Soudnímu dvoru na základě čl. 19 odst. 1 prvního pododstavce SEU, která spočívá v zajišťování dodržování práva při výkladu a provádění Smluv, jakož i čl. 4 odst. 3 třetího pododstavce SEU.

– K článku 2 a čl. 19 odst. 1 druhému pododstavci SEU

- 108 Článek 19 SEU, který vyjadřuje hodnotu právního státu potvrzenou v článku 2 SEU, pověřuje vnitrostátní soudy a Soudní dvůr úkolem zaručit plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z unijního práva vyplývají [rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 98 a citovaná judikatura].
- 109 Na tomto základě, a jak je uvedeno v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, stanoví členské státy systém prostředků nezbytných k zajištění dodržování práv jednotlivců na účinnou právní ochranu v oblastech pokrytých unijním právem [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 99 a citovaná judikatura].
- 110 Jak vyplývá z ustálené judikatury, zásada účinné ochrany práv, která pro jednotlivce vyplývá z unijního práva, na kterou odkazuje čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, představuje obecnou zásadu unijního práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům, která byla zakotvena v člancích 6 a 13 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, a která je nyní potvrzena v článku 47 Listiny [rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 100 a citovaná judikatura].
- 111 Pokud jde o působnost *ratione materiae* čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, je třeba připomenout, že toto ustanovení se vztahuje na „oblasti pokryté právem Unie“, a to bez ohledu na situaci, ve které členské státy uplatňují toto právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny [rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 101 a citovaná judikatura].
- 112 V souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU tak musí každý členský stát zejména zajistit, aby orgány, které jakožto „soudy“ ve smyslu vymezeném unijním právem spadají do jeho systému procesních prostředků v oblastech pokrytých unijním právem, a tedy v tomto postavení mohou rozhodovat o uplatňování nebo výkladu unijního práva, splňovaly požadavky na účinnou právní ochranu [rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 103 a citovaná judikatura].
- 113 Stran sporů v původním řízení je třeba připomenout, že předkládajícímu soudu byla předložena odvolání, kterými kandidáti na místa soudců v občanskoprávním a trestním senátu Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) napadají usnesení, jimiž KRS nevybrala jejich kandidaturu a předložila prezidentovi republiky návrh na jmenování jiných kandidátů do těchto funkcí.
- 114 V této souvislosti je zaprvé nesporné, že Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud), a zejména jeho občanskoprávní a trestní senát mohou rozhodovat o otázkách uplatňování nebo výkladu unijního práva a jakožto „soud“ ve smyslu vymezeném unijním právem náleží do polského systému procesních prostředků „v oblastech pokrytých právem Unie“ ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, takže tyto senáty musí splňovat požadavky kladené na účinnou právní ochranu [rozsudek ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 56 a citovaná judikatura].
- 115 Zadruhé je nutné připomenout, že k zajištění toho, aby takové orgány byly schopny takovouto účinnou právní ochranu požadovanou čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU poskytnout, je zásadní ochrana jejich nezávislosti, jak potvrzuje článek 47 druhý pododstavec Listiny, který mezi požadavky plynoucími ze základního práva na účinný procesní prostředek nápravy uvádí přístup k „nezávislému“ soudu [rozsudek ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 57 a citovaná judikatura].

- 116 Jak opakovaně zdůraznil Soudní dvůr, tento požadavek nezávislosti soudů, který je inherentní poslání rozhodovat jako soud, je součástí podstaty práva na účinnou právní ochranu a základního práva na spravedlivý proces, které má zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států uvedených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu [rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924, bod 106 a citovaná judikatura].
- 117 Podle ustálené judikatury vyžadují záruky nezávislosti a nestrannosti na základě unijního práva existenci pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, funkční období, jakož i důvody pro zdržení se hlasování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců o neovlivnitelnosti uvedeného orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutralitě ve vztahu k zájmům vzájemně se střetávajícím ve věci (rozsudek A. K., bod 123, jakož i citovaná judikatura).
- 118 V souladu se zásadou oddělení mocí, která charakterizuje fungování právního státu, musí být zejména zaručena nezávislost soudů na zákonodárné a výkonné moci (rozsudek A. K., bod 124, jakož i citovaná judikatura).
- 119 V tomto ohledu je nezbytné, aby byli soudci chráněni před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly ohrozit jejich nezávislost. Pravidla zmíněná v bodě 117 tohoto rozsudku musí zejména umožnit, aby byl vyloučen nejen jakýkoli přímý vliv ve formě pokynů, ale také jakékoli formy nepřímého vlivu, který by mohl usměrňovat rozhodnutí dotyčných soudců (rozsudek A. K., bod 125, jakož i citovaná judikatura).
- 120 Zatřetí je třeba připomenout, že podstatou otázek položených v projednávané věci ohledně výkladu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU je, zda toto ustanovení může vést k tomu, že v konkrétním kontextu vlastního procesu jmenování soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) musí být zachován soudní přezkum takových usnesení KRS, jako jsou usnesení dotčená v původním řízení, jakož i za jakých podmínek by měl být tento přezkum v takovém případě proveden.
- 121 Jak přitom bylo připomenuto v bodě 117 tohoto rozsudku, záruky nezávislosti a nestrannosti podle unijního práva vyžadují zejména existenci pravidel upravujících jmenování soudců.
- 122 Stran podmínek, za jakých byla přijata rozhodnutí o jmenování soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), měl již Soudní dvůr příležitost upřesnit, že samotná skutečnost, že dotčení soudci jsou jmenováni prezidentem republiky, nemůže založit jejich závislost na prezidentovi ani vyvolat pochybnosti o jejich nestrannosti, pokud po svém jmenování nejsou dotčení při výkonu své funkce vystaveni žádnému tlaku a nedostávají pokyny (rozsudek A. K. a další, bod 133, jakož i citovaná judikatura).
- 123 Soudní dvůr však rovněž uvedl, že je nezbytné ověřit, zda hmotněprávní a procesní podmínky, na jejichž základě jsou rozhodnutí o jmenování přijímána, jsou takového rázu, že nemohou u jednotlivců vyvolat legitimní pochybnosti stran neovlivnitelnosti dotyčných soudců ve vztahu k vnějším skutečnostem a jejich neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům, jakmile jsou dotčení jmenováni, a že je za tímto účelem zejména důležité, aby byly uvedené podmínky a postupy nastaveny tak, že budou splněny požadavky připomenuté v bodě 119 tohoto rozsudku (rozsudek A. K. a další, body 134 a 135, jakož i citovaná judikatura).
- 124 Poté, co Soudní dvůr konstatoval, že soudci Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) jsou podle článku 179 Ústavy jmenováni prezidentem republiky na návrh KRS, tedy orgánu, jenž byl článkem 186 Ústavy pověřen úkolem strážce nezávislosti soudů a soudců, v bodě 137 rozsudku A. K. a další upřesnil, že zásah takového orgánu v rámci procesu jmenování soudců může v zásadě přispívat k zobektivnění tohoto procesu tím, že je omezen prostor prezidenta republiky pro rozhodování, který má při výkonu takto svěřené pravomoci.

- 125 V bodě 138 uvedeného rozsudku však Soudní dvůr uvedl, že toto platí pouze za podmínky, že samotný uvedený orgán je dostatečně nezávislý na zákonodárné a výkonné moci a na orgánu, jemuž má takový návrh na jmenování předložit.
- 126 V tomto ohledu je nutné uvést, jak zdůraznil předkládající soud, že podle článku 179 Ústavy představuje akt, kterým KRS navrhuje kandidáta na jmenování do funkce soudce Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) podmínku *sine qua non* pro to, aby takový kandidát mohl být na toto místo jmenován prezidentem republiky. Role KRS v tomto procesu jmenování se tedy jeví jako významná.
- 127 V takovém kontextu může být stupeň nezávislosti, jež požívá KRS vůči polské zákonodárné a výkonné moci při plnění úkolů, které jsou jí svěřeny, relevantní pro posouzení, zda soudci, které vybere, budou schopni splňovat požadavky nezávislosti a nestrannosti vyplývající z unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek A. K. a další, bod 139).
- 128 Soudní dvůr rovněž v bodě 145 rozsudku A. K. a další zdůraznil, že pro účely uvedeného posouzení a s ohledem na skutečnost, že rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) nemohou být předmětem soudního přezkumu, může být relevantní také způsob, jakým je vymezen rozsah odvolání, které lze podat proti usnesení KRS obsahujícímu její rozhodnutí o předložení návrhu na jmenování na místo soudce tohoto soudu, a zejména otázka, zda takové odvolání umožňuje zajistit účinný soudní přezkum těchto usnesení, který zahrnuje přinejmenším ověření toho, že nedošlo k překročení nebo zneužití pravomoci, nesprávnému právnímu posouzení nebo zjevně nesprávnému posouzení.
- 129 Ačkoli se případná neexistence možnosti podat prostředek nápravy k soudu v souvislosti s procesem jmenování do funkcí soudců vnitrostátního nejvyššího soudu nemusí v určitých případech jevit jako problematická z hlediska požadavků vyplývajících z unijního práva, zejména z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, je tomu jinak za okolností, za nichž veškeré relevantní skutečnosti charakteristické pro takový proces v daném vnitrostátním právním a skutkovém kontextu, a zejména podmínky, za nichž dochází k náhlému zrušení možností podání prostředku soudní nápravy, mohou u jednotlivců vyvolat pochybnosti systémové povahy o nezávislosti a nestrannosti soudců jmenovaných na konci takového procesu.
- 130 Jak vyplývá z rozsudku A. K. a další, může tomu tak být zejména tehdy, když se na základě takových kritérií pro posouzení, jako jsou ta, na něž odkazuje předkládající soud a která jsou uvedena v bodě 43 tohoto rozsudku, jeví, že nezávislost takového orgánu, jako je KRS, je ve vztahu k zákonodárné a výkonné moci sporná.
- 131 V bodech 143 a 144 rozsudku A. K. a další již Soudní dvůr v této souvislosti mezi relevantními skutečnostmi, jež je třeba zohlednit za účelem posouzení podmínky nezávislosti, kterou musí splňovat takový orgán, jako je KRS, označil zaprvé okolnost, že nově složená KRS byla uvedena do funkce na základě zkrácení probíhajícího čtyřletého funkčního období dosavadních členů tohoto orgánu, zadruhé skutečnost, že zatímco patnáct členů KRS volených z řad soudců bylo doposud voleno jinými soudci, jsou tito členové nyní voleni částí polské zákonodárné moci, zatřetí existenci případných nesrovnalostí, jež mohly mít dopad na postup jmenování některých členů KRS v jejím novém složení, jakož i začtvrté způsob, jakým tento orgán plní svou ústavní roli strážce nezávislosti soudů a soudců, a jakým vykonává své jednotlivé pravomoci. V takovém kontextu může být pro účely uvedeného posouzení rovněž zohledněna případná existence takových privilegovaných vztahů mezi takto do funkce uvedenými členy KRS a polskou výkonnou mocí, jako jsou vztahy, na které poukazuje předkládající soud a které jsou zmíněny v bodě 44 tohoto rozsudku.
- 132 V projednávané věci je navíc třeba zohlednit i další relevantní prvky kontextu, které také mohou vyvolat pochybnosti o nezávislosti KRS a její roli v procesu jmenování, které jsou dotčené ve věci v původním řízení, a v důsledku toho o nezávislosti soudců jmenovaných na konci tohoto procesu.

- 133 V této souvislosti je nutné poznamenat, že k legislativní reformě, která vedla k uvedení KRS do funkce v jejím novém složení, došlo souběžně se značně kritizovaným přijetím článků 37 a 111 nového zákona o Nejvyšším soudu, na které odkazuje předkládající soud a které stanovily snížení věku pro odchod do důchodu soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), a použitím tohoto opatření na soudce ve funkci tohoto soudu, a které zároveň svěřily prezidentovi republiky diskreční pravomoc prodloužit aktivní výkon soudcovské funkce v případě těchto soudců po dosažení nově stanovené věkové hranice pro odchod do důchodu.
- 134 Je tedy nesporné, že ustavení KRS v jejím novém složení došlo v kontextu, ve kterém se očekávalo, že brzy bude nutné obsadit řadu míst u Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) uvolněných zejména v důsledku odchodu soudců tohoto soudu do důchodu, kteří dosáhli takto nově stanovené věkové hranice 65 let.
- 135 V rozsudku ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu) (C-619/18, EU:C:2019:531) přitom Soudní dvůr konstatoval, že přijetím opatření uvedených v bodě 133 tohoto rozsudku Polská republika zasáhla do neodvolatelnosti a nezávislosti soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) a nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU.
- 136 Pokud předkládající soud dospěje k závěru, že KRS neskýtá dostatečné záruky nezávislosti, byla by existence prostředku soudní nápravy pro kandidáty, kteří nebyli vybráni, byť omezeného na hlediska připomenutá v bodě 128 tohoto rozsudku, nezbytná k ochraně procesu jmenování dotčených soudců před přímými či nepřímými vlivy, a v konečném důsledku k zabránění vzniku legitimních pochybností u jednotlivců o nezávislosti soudců jmenovaných po ukončení tohoto procesu.
- 137 Ustanovení zákona ze dne 26. dubna 2019 přitom jednak stanovila zastavení řízení o takových probíhajících sporech, jako jsou spory v původním řízení, v nichž kandidáti na místa soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) podali na základě tehdy platného práva odvolání ke zpochybnění usnesení, v nichž KRS rozhodla nenavrhnout je ke jmenování na tato místa, ale navrhnout jiné kandidáty, a jednak zrušila jakoukoli možnost podat prostředky soudní nápravy tohoto druhu v budoucnu.
- 138 Je nutno uvést, že takové legislativní změny, zvláště pokud je na ně nahlíženo společně se všemi prvky kontextu zmíněnými v bodech 99 až 105 a 130 až 135 tohoto rozsudku, mohou naznačovat, že polská zákonodárna moc v projednávané věci jednala s konkrétním záměrem zamezit veškerým možnostem výkonu soudního přezkumu ve vztahu ke jmenováním, k nimž došlo na základě uvedených usnesení KRS, stejně jako v případě všech dalších jmenování soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), k nimž došlo od ustavení KRS v jejím novém složení.
- 139 S ohledem na to, co bylo připomenuto v bodě 96 tohoto rozsudku, je na předkládajícím soudu, aby na základě závěrů vyplývajících z tohoto rozsudku a všech dalších relevantních okolností, o kterých se případně dozví, a to případně s přihlédnutím ke specifickým důvodům nebo cílům, které před ním budou uvedeny k odůvodnění dotčených opatření, s konečnou platností posoudil, zda skutečnost, že zákon ze dne 26. dubna 2019 zakotvil zastavení řízení o takových odvoláních, jako jsou odvolání dotčená ve věci v původním řízení, a současně zrušil jakoukoli možnost podat taková odvolání v budoucnu, může vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudců jmenovaných na základě usnesení KRS dotčených ve věci v původním řízení, ve vztahu k vnějším skutečnostem, a zejména přímým nebo nepřímým vlivům polské zákonodárny a výkonné moci, a může tak vést k tomu, že se tito soudci nebudou jevit jako nezávislí nebo nestranní, což může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí justice vzbuzovat u jednotlivců.

– *K zásadě přednosti unijního práva*

- 140 Pokud předkládající soud dospěje po ukončení posouzení, které má provést ve světle úvah obsažených v bodech 90 až 107 tohoto rozsudku, k závěru, že ustanovení zákona ze dne 26. dubna 2019, o která se jedná ve věci v původním řízení, byla přijata v rozporu s článkem 267 SFEU a čl. 4 odst. 3 SEU, bude muset tento soud upustit od použití těchto vnitrostátních ustanovení.
- 141 Jak vyplývá z ustálené judikatury, ustanovení vnitrostátního práva, které brání provedení řízení stanoveného v článku 267 SFEU, musí zůstat nepoužito, aniž dotyčný soud musí nejprve žádat o jeho odstranění legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. prosince 1995, Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, bod 13 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 5. října 2010, Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 31 a citovaná judikatura). To samé musí platit v případě změny vnitrostátního práva, jejímž specifickým důsledkem je zabránit Soudnímu dvoru, aby rozhodl o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, které mu byly předloženy, a vyloučit jakoukoli možnost zopakování podobných žádostí vnitrostátním soudem v budoucnu. Jak totiž bylo uvedeno v bodě 95 tohoto rozsudku, takové pravidlo je analogicky v rozporu s článkem 267 SFEU.
- 142 Stejně tak, pokud předkládající soud po skončení posouzení, které má provést s ohledem na úvahy uvedené v bodech 108 až 139 tohoto rozsudku, konstatuje, že ustanovení zákona ze dne 26. dubna 2019 dotčená ve věci v původním řízení porušují čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, bude rovněž povinen z tohoto důvodu tato vnitrostátní ustanovení nepoužít.
- 143 Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU totiž ukládá všem členským státům povinnost stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých unijním právem ve smyslu zejména článku 47 Listiny (rozsudek A. K. a další, bod 168, jakož i citovaná judikatura), takže posledně uvedené ustanovení musí být náležitě zohledněno pro účely výkladu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU (usnesení ze dne 6. října 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, EU:C:2020:800, bod 28).
- 144 Jak již přitom bylo připomenuto v bodě 115 tohoto rozsudku, článek 47 druhý pododstavec Listiny zmiňuje mezi požadavky souvisejícími se základním právem na účinnou právní ochranu výslovně přístup k „nezávislému“ soudu.
- 145 V této souvislosti Soudní dvůr svým rozhodnutím, že článek 47 Listiny je sám o sobě dostačující a nemusí být upřesněn ustanoveními unijního nebo vnitrostátního práva k tomu, aby bylo jednotlivcům přiznáno právo uplatnitelné jako takové (rozsudky ze dne 17. dubna 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 78, a ze dne 29. července 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, bod 56), zejména v tom, že toto ustanovení vyžaduje, aby orgán, který má rozhodovat o opravném prostředku na základě unijního práva, splňoval požadavek nezávislosti stanovený uvedeným ustanovením (v tomto smyslu viz rozsudek A. K. a další, bod 166), především uznal, že tento požadavek je jasný, přesný a bezpodmínečný, takže tento článek může vyvolávat přímý účinek.
- 146 Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá členským státům povinnost dosáhnout jasného a přesného výsledku, která není vázána na žádnou podmínku ohledně nezávislosti, kterou se musí vyznačovat soudy, které mají vykládat a uplatňovat unijní právo.
- 147 Konečně, pokud jde v kontextu sporů v původním řízení o důsledky vyslovení protiústavnosti čl. 44 odst. 1a zákona o KRS, o níž rozhodl Trybunał Konstytucyjny (Ústavní soud) ve svém nálezu ze dne 25. března 2019, je třeba připomenout, že jak bylo zdůrazněno v bodech 103 a 104 tohoto rozsudku, tento nálezn Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud) nezpochybil nezbytnost soudního přezkumu procesu jmenování do funkcí soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) a především usnesení KRS přijatých v rámci tohoto procesu, kterou uvedený soud potvrdil ve své dřívější judikatuře.

- 148 Dále je třeba v každém případě zdůraznit, že účinky spojené se zásadou přednosti unijního práva jsou závazné pro všechny orgány členského státu, aniž tomu mohou zejména bránit vnitrostátní ustanovení o rozdělení soudní příslušnosti, včetně ustanovení ústavní povahy. Podle ustálené judikatury totiž nelze připustit, aby pravidla vnitrostátního práva, byť ústavní povahy, porušovala jednotnost a účinnost unijního práva (rozsudky ze dne 15. ledna 2013, Križan a další, C-416/10, EU:C:2013:8, bod 70 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 4. prosince 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, bod 49 a citovaná judikatura).
- 149 Za těchto podmínek, a zejména s ohledem na skutečnost, že vnitrostátní zákonodárce neurčil jiný než předkládající soud, který by splňoval požadavky nezávislosti vyplývající z unijního práva a který by měl rozhodnout o sporech v původním řízení poté, co obdrží odpověď Soudního dvora na otázky, které mu položil předkládající soud ve své původní žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, spočívá v projednávání věci jediný účinný způsob, jak tento soud může zhojit porušení článku 267 SFEU a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, která by pramenila z přijetí zákona ze dne 26. dubna 2019, v tom, že bude nadále vykonávat soudní pravomoc, na jejímž základě předložil Soudnímu dvoru tuto žádost, podle dosud platných vnitrostátních pravidel (obdobně viz rozsudek A. K. a další, bod 166, jakož i citovaná judikatura).
- 150 S ohledem na výše uvedené je třeba na třetí otázku odpovědět následovně:
- V případě změn ve vnitrostátním právním řádu, které zaprvé zbavují vnitrostátní soud jeho pravomoci rozhodovat v prvním a posledním stupni o odvoláních podaných kandidáty na funkce soudců takového soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud), proti rozhodnutím takového orgánu, jako je KRS, nenavrhnout prezidentu republiky jejich kandidaturu, ale navrhnout kandidaturu jiných kandidátů za účelem jmenování do těchto funkcí, které zadruhé stanoví zastavení řízení ze zákona o takových odvoláních, pokud ještě probíhají, tím, že vyloučí možnost jejich posouzení nebo jejich opětovného podání, a které zatřetí takto zbavují takový vnitrostátní soud možnosti získat odpověď na předběžné otázky, které položil Soudnímu dvoru:
 - musí být článek 267 SFEU a čl. 4 odst. 3 SEU vykládány v tom smyslu, že brání takovým změnám, pokud se jeví, což musí posoudit předkládající soud na základě všech relevantních skutečností, že specifickými důsledky těchto změn bylo zabránit Soudnímu dvoru, aby rozhodl o takových předběžných otázkách, jako jsou otázky, které mu byly položeny tímto soudem, a vyloučit jakoukoli možnost budoucího zopakování otázek podobných těmto otázkám vnitrostátním soudem;
 - musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU vykládán v tom smyslu, že brání takovým změnám, pokud se jeví, což musí posoudit předkládající soud na základě všech relevantních skutečností, že tyto změny mohou vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudců jmenovaných prezidentem republiky na základě uvedených rozhodnutí KRS vnějšími skutečnostmi, zejména přímými nebo nepřímými vlivy polské zákonodárné a výkonné moci, a o jejich neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům, a mohou tak vést k tomu, že se tito soudci nebudou jevit jako nezávislí nebo nestranní, což může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí vzbuzovat justice u jednotlivců.
 - V případě prokázaného porušení uvedených článků musí být zásada přednosti unijního práva vykládána v tom smyslu, že předkládající soudu musí upustit od použití dotčených změn bez ohledu na to, zda mají legislativní či ústavní původ, a v důsledku toho nadále vykonávat pravomoc, kterou měl k rozhodování sporů, jež mu byly předloženy před zavedením těchto změn.

K první otázce

- 151 S ohledem zejména na upřesnění obsažená v bodech 85 až 89 tohoto rozsudku, je třeba mít za to, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátním procesním ustanovením, podle nichž:
- zaprvé bez ohledu na to, zda kandidát na funkci soudce takového soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud), podal odvolání proti rozhodnutí takového orgánu, jako je KRS, kterým nebyla vybrána jeho kandidatura, ale kterým byli prezidentovi republiky navrženi jiní kandidáti, má toto rozhodnutí konečnou povahu v rozsahu, v němž navrhuje tyto jiné kandidáty, takže toto odvolání nebrání jmenování posledně uvedených prezidentem republiky, a případné zrušení uvedeného rozhodnutí v rozsahu, v němž nenavrhlo odvolatele na jmenování, nemůže vést k novému posouzení situace posledně uvedeného pro účely případného obsazení dotčené funkce, a
 - zadruhé takové odvolání nemůže být založeno na tvrzení o nesprávném posouzení otázky, zda kandidáti splnili kritéria, která jsou zohledňována při rozhodování o předložení návrhu na jmenování.

K případnému zastavení řízení

- 152 Během původní písemné části řízení KRS, nejvyšší státní zástupce a polská vláda tvrdili z důvodů, které jsou v podstatě totožné s důvody uvedenými v bodech 72 a 73 tohoto rozsudku, že vzhledem k přijetí zákona ze dne 26. dubna 2019 a ke zrušení vnitrostátních ustanovení, na nichž se až do té doby zakládala pravomoc předkládajícího soudu k rozhodnutí o sporech v původním řízení, jakož i vzhledem k zastavení řízení o těchto sporech stanoveného tímto zákonem, se první otázka stala bezpředmětnou a odpověď na ni již není nezbytná pro vyřešení těchto sporů, takže již údajně není důvod, aby na ni Soudní dvůr odpověděl.
- 153 Nicméně s ohledem na skutečnost, že ve světle odpovědi Soudního dvora na třetí otázku by předkládající soud mohl být nucen vyloučit použití dotčených ustanovení uvedeného zákona z důvodu, že jsou v rozporu s unijním právem, musí být námitky uvedených zúčastněných stran odmítnuty.

K přípustnosti

- 154 Podle názoru nejvyššího státního zástupce a polské vlády je první otázka nepřijatelná z důvodu, že Unie nemá pravomoc v oblasti organizace soudnictví, takže vnitrostátní pravidla dotčená v původním řízení nespádají do působnosti unijního práva.
- 155 Z důvodů obdobných těm, které již byly uvedeny v bodech 68 a 69 tohoto rozsudku, musí však být tyto námitky odmítnuty.

K věci samé

- 156 Pro účely určení, zda taková vnitrostátní ustanovení, jako jsou ustanovení obsažená v čl. 44 odst. 1a až 4 zákona o KRS, mohou porušovat čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, je třeba úvodem připomenout, a zopakovat na tomto místě veškeré úvahy uvedené v bodech 108 až 136 tohoto rozsudku, že – jak již bylo zdůrazněno v bodě 129 tohoto rozsudku – případná neexistence možnosti podat prostředek nápravy k soudu v kontextu procesu jmenování do funkcí soudců vnitrostátního nejvyššího soudu se nemusí v určitých případech jevit z hlediska požadavků plynoucích z unijního práva, a zejména čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU jako problematická. Avšak může tomu být jinak v případě ustanovení, která maří účinnost prostředků soudní nápravy tohoto typu, jež doposud existovaly, zvláště pokud jejich přijetí, posuzované společně s dalšími relevantními skutečnostmi

charakteristickými pro takový proces jmenování v daném vnitrostátním právním a skutkovém kontextu, může u jednotlivců vyvolat pochybnosti systémové povahy o nezávislosti a nestrannosti soudců jmenovaných na konci tohoto procesu.

- 157 S ohledem na zásady připomenuté v bodě 96 tohoto rozsudku je přitom třeba v první řadě konstatovat, že jak uvádí předkládající soud, takové odvolání, jako je odvolání, které u něj bylo podáno na základě uvedeného čl. 44 odst. 1a až 4, postrádá veškerou reálnou účinnost, a poskytuje tak pouze zdání, že se jedná o soudní prostředek nápravy.
- 158 Z důvodů popsaných uvedeným soudem, které jsou obsaženy v bodech 35 a 37 tohoto rozsudku, je tomu tak zejména z důvodu ustanovení čl. 44 odst. 1b a 4 zákona o KRS, z něhož v podstatě vyplývá, že bez ohledu na to, zda takové odvolání podá kandidát, který nebyl KRS navržen na jmenování, budou mít usnesení KRS vždy konečnou povahu ve vztahu k rozhodnutí obsaženému v těchto usneseních, které se týká předložení návrhu kandidátů na jmenování, takže posledně uvedení, jako tomu bylo v projednávané věci, budou moci být jmenováni prezidentem republiky do příslušných funkcí, aniž budou muset vyčkat výsledku tohoto odvolání. Za těchto podmínek je totiž zřejmé, že případné zrušení rozhodnutí, které je obsaženo v takovém usnesení, nenavrhnout na jmenování kandidaturu odvolatele, k němuž by došlo na konci postupu jím zahájeného, nebude mít reálný dopad na jeho situaci ohledně postu, o který usiluje, a které tak již bude na základě tohoto usnesení obsazen.
- 159 Ve druhé řadě je nutno v projednávané věci rovněž zohlednit okolnost, že vnitrostátní ustanovení dotčená ve věci v původním řízení podstatně změnila dosavadní stav platného vnitrostátního práva.
- 160 Zaprvé, jak uvádí předkládající soud, před vložení odstavců 1b a 4 do článku 44 zákona o KRS se na odvolání podávaná proti usnesením tohoto orgánu, jimiž jsou navrženi kandidáti do funkcí soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), vztahovala obecná ustanovení článku 43 tohoto zákona, která neupravovala omezení, jež jsou nyní obsažena v uvedených odstavcích 1b a 4, takže posledně uvedená ustanovení měla u takových usnesení za následek zmaření účinnosti soudního přezkumu, který do té doby vyplýval z vnitrostátních právních předpisů.
- 161 Zadruhé, jak rovněž uvádí předkládající soud, změna čl. 44 odst. 1a zákona o KRS týkající se povahy přezkumu, který může vykonávat Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud), pokud je mu věc předložena na základě tohoto ustanovení, vedla zase k omezení do té doby existujícího rozsahu soudního přezkumu.
- 162 Zatřetí je třeba ve shodě s předkládajícím soudem zdůraznit, že omezení takto zavedená v čl. 44 odst. 1a až 4 zákona o KRS se týkají pouze odvolání podaných proti usnesením KRS, jimiž byli navrženi kandidáti do funkcí soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), zatímco usnesení KRS týkající se navržení kandidátů do funkcí soudců jiných vnitrostátních soudů podléhají nadále obecnému režimu soudního přezkumu uvedenému v bodě 160 tohoto rozsudku.
- 163 Ve třetí řadě je třeba vzít v projednávané věci v úvahu kontextuální prvky související se všemi ostatními reformami, které nedávno postihly Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud) a KRS a o nichž již bylo pojednáno v bodech 130 až 135 tohoto rozsudku.
- 164 V tomto ohledu je kromě toho nutné zdůraznit, že ustanovení čl. 44 odst. 1b a odst. 4 zákona o KRS, která – jak bylo dříve uvedeno – zbavila účinnosti takové prostředky soudní nápravy, jako jsou odvolání dotčená v původním řízení, byla zavedena zákonem ze dne 20. července 2018, kterým se mění zákon o organizaci obecných soudů a některé další zákony, a nabyla účinnosti dne 27. července 2018, tedy velmi krátce před tím, než se KRS ve svém novém složení měla vyslovit ke kandidaturám předloženým k obsazení velkého počtu soudcovských míst u Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud), která byla prohlášena za uvolněná nebo nově vytvořená v důsledku nabytí účinnosti nového zákona o Nejvyšším soudu, a zejména ke kandidaturám odvolatelů v původním řízení.

165 S ohledem na to, co bylo připomenuto v bodě 96 tohoto rozsudku, předkládající soud bude muset na základě poznatků vyplývajících z tohoto rozsudku a všech dalších relevantních skutečností, o kterých se případně dozví, posoudit, a to případně s přihlédnutím ke specifickým důvodům nebo cílům, které před ním budou uvedeny k odůvodnění dotyčných opatření, zda taková vnitrostátní ustanovení, jako jsou ustanovení obsažená v čl. 44 odst. 1a až 4 zákona o KRS, zejména ve spojení se skutečnostmi uvedenými v bodech 123 až 128 a 150 až 157 uvedeného rozsudku, mohou vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudců jmenovaných na základě usnesení KRS vnějšími skutečnostmi, zejména pak přímými nebo nepřímými vlivy polské zákonodárné a výkonné moci, a o jejich neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům, a mohou tak vést k tomu, že se tito soudci nebudou jevit jako nezávislí nebo nestranní, což může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí vzbuzovat justice u jednotlivců.

166 Pokud předkládající soud kromě toho dospěje k závěru, že snížení účinnosti dostupných prostředků soudní nápravy proti usnesením KRS navrhujícím jmenování soudců Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) zavedená uvedenými vnitrostátními ustanoveními porušují čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, bude muset ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v bodech 142 až 149 tohoto rozsudku, upustit od použití týchž ustanovení a použít namísto nich dříve platná vnitrostátní ustanovení a současně sám provést přezkum v nich stanovený.

167 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět následovně:

– Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání ustanovením, kterými se mění stav platného vnitrostátního práva a podle nichž:

– zaprvé bez ohledu na to, zda kandidát na funkci soudce takového soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud), podal odvolání proti rozhodnutí takového orgánu, jako je KRS, kterým nebyla vybrána jeho kandidatura, ale kterým byli prezidentovi republiky navrženi jiní kandidáti, má toto rozhodnutí konečnou povahu v rozsahu, v němž navrhuje tyto jiné kandidáty, takže toto odvolání nebrání jmenování posledně uvedených prezidentem republiky, a případné zrušení uvedeného rozhodnutí v rozsahu, v němž nenavrhl odvolatele na jmenování, nemůže vést k novému posouzení situace posledně uvedeného pro účely případného obsazení dotčené funkce, a

– zadruhé takové odvolání nemůže být založeno na tvrzení o nesprávném posouzení otázky, zda kandidáti splnili kritéria, která jsou zohledňována při rozhodování o předložení návrhu na jmenování,

pokud se jeví, což musí posoudit předkládající soud na základě všech relevantních skutečností, že tato ustanovení mohou vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudců takto jmenovaných prezidentem republiky na základě rozhodnutí KRS vnějšími skutečnostmi, zejména přímými nebo nepřímými vlivy polské zákonodárné a výkonné moci, a o jejich neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům, a mohou tak vést k tomu, že se tito soudci nebudou jevit jako nezávislí nebo nestranní, což může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí vzbuzovat justice u jednotlivců.

– V případě prokázaného porušení čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU musí být zásada přednosti unijního práva vykládána v tom smyslu, že předkládající soud musí upustit od použití uvedených ustanovení a použít namísto nich dříve platná vnitrostátní ustanovení a současně sám provést soudní přezkum v nich stanovený.

K druhé otázce

168 S ohledem na všechny předcházející úvahy již není důvodné odpovídat na druhou otázku.

K nákladům řízení

169 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) V případě změn ve vnitrostátním právním řádu, které zaprvé zbavují vnitrostátní soud jeho pravomoci rozhodovat v prvním a posledním stupni o odvoláních podaných kandidáty na funkce soudců takového soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud, Polsko), proti rozhodnutím takového orgánu, jako je Krajowa Rada Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko), nenavrhnout prezidentu Polské republiky jejich kandidaturu, ale navrhnout kandidaturu jiných kandidátů za účelem jmenování do těchto funkcí, které zadruhé stanoví zastavení řízení ze zákona o takových odvoláních, pokud ještě probíhají, tím, že vyloučí možnost jejich posouzení nebo jejich opětovného podání, a které zatřetí takto zbavují takový vnitrostátní soud možnosti získat odpověď na předběžné otázky, které položil Soudnímu dvoru:

- musí být článek 267 SFEU a čl. 4 odst. 3 SEU vykládány v tom smyslu, že brání takovým změnám, pokud se jeví, což musí posoudit předkládající soud na základě všech relevantních skutečností, že specifickými důsledky těchto změn bylo zabránit Soudnímu dvoru, aby rozhodl o takových předběžných otázkách, jako jsou otázky, které mu byly položeny tímto soudem, a vyloučit jakoukoli možnost budoucího zopakování otázek podobných těmto otázkám vnitrostátním soudem;
- musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU vykládán v tom smyslu, že brání takovým změnám, pokud se jeví, což musí posoudit předkládající soud na základě všech relevantních skutečností, že tyto změny mohou vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudců jmenovaných prezidentem Polské republiky na základě uvedených rozhodnutí Krajowe Rady Sądownictwa (Národní rada soudnictví) vnějšími skutečnostmi, zejména přímými nebo nepřímými vlivy polské zákonodárné a výkonné moci, a o jejich neutralitě ve vztahu ke stěrávajícím se zájmům, a mohou tak vést k tomu, že se tito soudci nebudou jevit jako nezávislí nebo nestranní, což může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí vzbuzovat justice u jednotlivců.

V případě prokázaného porušení uvedených článků musí být zásada přednosti unijního práva vykládána v tom smyslu, že předkládající soud musí upustit od použití dotčených změn bez ohledu na to, zda mají legislativní či ústavní původ, a v důsledku toho nadále vykonávat pravomoc, kterou měl k rozhodování sporů, jež mu byly předloženy před zavedením těchto změn.

2) Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání ustanovením, kterými se mění stav platného vnitrostátního práva a podle nichž:

- zaprvé bez ohledu na to, zda kandidát na funkci soudce takového soudu, jako je Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud, Polsko), podal odvolání proti rozhodnutí takového orgánu, jako je Krajowa Rada Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko), kterým nebyla vybrána jeho kandidatura, ale kterým byli prezidentovi Polské republiky navrženi jiní kandidáti, má toto rozhodnutí konečnou povahu v rozsahu, v němž navrhuje tyto jiné kandidáty, takže toto odvolání nebrání jmenování posledně uvedených prezidentem Polské

republiky, a případné zrušení uvedeného rozhodnutí v rozsahu, v němž nenavrholo odvolatele na jmenování, nemůže vést k novému posouzení situace posledně uvedeného pro účely případného obsazení dotčené funkce, a

- zadruhé takové odvolání nemůže být založeno na tvrzení o nesprávném posouzení otázky, zda kandidáti splnili kritéria, která jsou zohledňována při rozhodování o předložení návrhu na jmenování,

pokud se jeví, což musí posoudit předkládající soud na základě všech relevantních skutečností, že tato ustanovení mohou vyvolat u jednotlivců legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti soudců takto jmenovaných prezidentem Polské republiky na základě rozhodnutí Krajowe Rady Sądownictwa (Národní rada soudnictví) vnějšími skutečnostmi, zejména přímými nebo nepřímými vlivy polské zákonodárné a výkonné moci, a o jejich neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům, a mohou tak vést k tomu, že se tito soudci nebudou jevit jako nezávislí nebo nestranní, což může narušit důvěru, kterou v demokratické společnosti a právním státě musí vzbuzovat justice u jednotlivců.

V případě prokázaného porušení čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU musí být zásada přednosti unijního práva vykládána v tom smyslu, že předkládající soud musí upustit od použití uvedených ustanovení a použít namísto nich dříve platná vnitrostátní ustanovení a současně sám provést soudní přezkum v nich stanovený.

Podpisy.